

Адыгэ макы

Голос
адыга

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Республикэм и Мафэ ехъулэу къафэгущыуагъ

Чъэпыогъум и 5-м Адыгэ Республикэр зызэхашагъэр илээс 24-рэ хуыгъэ. Ащ фэгъэхыгъэ мэфэкI зэхыхъэ АР-м и Къэралыгъо филармоние щыкIуагъ.

хъагъ. Адыгеим экономикэмкIэ, промышленностьмкIэ, псэуплэ унэхэм яшIынкIэ, общественнэ гъэххэным изэхэщэнкIэ ЮФО-мкIэ апэрэ чыплэр еубыты. IофшIагъу тилэр макIэп, ау ащ тыкышчыуцунэу щытэп.

Ащ ыуж АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр кызы-лукIагъэхэм къафэгущыуагъ, Парламентым иIофшIэн кIэлэу кытегушчылагъ.

— АР-м и Лышхъэ кы-луагъэм зэкIэми адесэгъаштэ, республикэм рэхъатныгъэу илым, лъэпкэ зегурьIоныгъэу щылэм ишIуагъэкIэ, кызырыкIоу щымыт социальнэ-экономикэ Iо-фыгъохэр зэшIотхынхэ ыкIы ыпэкIэ тылпыкIотэн тэлъэкIы, — кылуагъ ащ.

МэфэкI зэхэсыгъом ыуж ащ къекIолIагъэхэм апае АР-м итворческэ коллективхэм концерт къатыгъ.

СИХЪУ Гоцнагъу.

Сурэтхэр А. Гусевым ты-рихыгъэх.

МэфэкI Iофтхьабзэм хэлэ-жагъэх республикэм и Лышхъ-хъэу ТхьакIушынэ Аслъан, АР-м иапэрэ президентэу Джарымэ Аслъан, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, Премьер-министрэу Къум-пIыл Мурат, федеральнэ ин-спектор шхъалэу Лылуажъу Адам, къэралыгъо органхэм япашэхэр, ветеранхэр, IофшIэкIо организациехэм яллыкIохэр.

КызылукIагъэхэм игуапэу къафэгущыуагъ АР-м и Лышхъ-хъэу ТхьакIушынэ Аслъан. Республикэм игъэпсын Iоф кы-зырыкIоу зэрэщымытыгъэр, ар

ылъэ теуцоным зилахышIу хэзышIыхъагъэхэм зэрафэ-рэр ащ кылуагъ. АР-м иапэрэ президентэу Джарымэ Аслъан, ащ кыкIэлъыкIуагъэу Шъэмэн Хьазрэт зэрафэ-рэр кыыхигъэщыгъ. Ахэм рес-публикэм пае афэлъэкIыштыр зэрашIагъэр, непэ гъэхъагъэу щылэхэр ахэм лъапсэу ашIы-гъэм кызырэкпырыкIыхэрэр кылуагъ. Ежъ ТхьакIушынэ Аслъан республикэм зипащэм кыкIоцI еджаплэхэр, кIэлэцIыкIу Iыгыплэхэр, фельдшер-акушер Iэзаплэхэр, стадионхэр, есыплэ бассейнхэр — зэкIэмкIи объекткIэу 320-рэ Адыгеим

зэрэцагъэпсыгъэр, джыри спорт комплексшхо зэрэагъэжа-гъэр хигъэунэфыкIыгъ.

Мыгъэ зыфэдэ къэмыхъу-гъэ лэжыгъэ бэгъуагъэ республикэм кызырэцахыжыгъэ, тонн 500 000-м ехъу зэраугъоижы-гъэр игуапэу кыыхигъэщыгъ.

— Республикэм ибюджет непэ сомэ миллиард 16 мэхъу, — кылуагъ Лышхъэм. — Ар тIофшIэн зетэгъажьэм зэрэ-хъуштыгъэм нахь фэди 3 — 4-кIэ нахьыб. Инвесторхэм пред-приятиеу шагъэпсыгъэхэм, Iо-фшIэплэ чыплэу кызылуахыгъэ-хэм яшIуагъэкIэ, республикэм сомэ миллиарди 124-рэ кы-

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ и Указ

ЩытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм народнэ гъэсэнэгъэмкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфиIорэр афэгъэшъошэгъэным фэгъэхыгъ

Гъэсэнэгъэм ихэхьоныгъэ ялахъ зэрэхашы-хэрэм ыкIы гуетыныгъэ фырялэу Iоф зэрашIэрэм апае щытхъуцIэу «Адыгэ Республикэм на-роднэ гъэсэнэгъэмкIэ изаслуженнэ IофышI» зыфиIорэр афэгъэшъошэгъэнэу:

БжъашIо Рабихъат Шакир ыпхъум — гъэ-сэнэгъэ зыщарагъэгъотырэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Гъэсэнэгъэ зыщарагъэгъотырэ гурыт еджаплэу N 1-р» зыфиIоу ТэхъутэмыкIое районым итым икIэлэегъадж;

УайкъокIо Юрэ Махъмудэ ыкIом — гъэ-сэнэгъэ зыщарагъэгъотырэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Гъэсэнэгъэ зыщарагъэгъотырэ гурыт еджаплэу N 3-р» зыфиIоу Теуцожь районым итым икIэлэегъадж;

Медведева Екатерина Владимир ыпхъум — гъэсэнэгъэ зыщарагъэгъотырэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Гъэсэнэгъэ зыщарагъэгъотырэ гурыт еджаплэу N 6-р» зыфиIоу Джэдэжэ районым итым идиректор игуадз;

МыкIо Мирэ БезрыкIо ыпхъум — гъэ-сэнэгъэ зыщарагъэгъотырэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Гъэсэнэгъэ зыщарагъэгъотырэ гурыт еджаплэу N 5-р» зыфиIоу ТэхъутэмыкIое районым итым идиректор игуадз;

Новоселова Тамара Федор ыпхъум — Адыгэ Республикэм гъэсэнэгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ и Министерствэ правэм, кадрэхэм, социальнэ ухъумэныгъэм альэныкIокIэ иотдел иведущэ консультант;

ПанэкIо Мирэ Исмахилэ ыпхъум — гъэ-сэнэгъэ зыщарагъэгъотырэ муниципальнэ бюджет учреждениеу «Гъэсэнэгъэ зыщарагъэгъотырэ Хьакурынэхъэблэ гурыт еджаплэу Д. А. Iэш-хъамафэм ыцIэкIэ шытыр» зыфиIоу Шэуджэн районым итым икIэлэегъадж.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу ТХЬАКIУШЫНЭ Аслъан

къ. Мыекъуапэ,
чъэпыогъум и 6, 2015-рэ илээс
N 146

ЩытхъуцIэхэмкIэ къахагъэщыгъэх

АР-м и Лышхъэу ТхьакIушынэ Аслъан Адыгэ къэралыгъо университетым июбилей ипэгъокIэу ащ IофышIэу щытхъуцIэхэр кызыфагъэшъошагъэхэм ар къэзыушыхъатырэ бгъэхалхъэхэр тыгъуасэ аритыжыгъэх.

Илээсыбэ хуыгъэу апэрэхэм ахалытэу, адыгэ лъэпкыр зэрыгушхохэрэ университетым IофышIэхэм республикэм ихэхьоныгъэхэм мымакIэу ялахъ хэлъэу зэрилхытэрэр ащ пстэ-умэ апэу кыыхигъэщыгъ.

— Профессионализмэгъэ ин зыхэлъ специалистэу кычIэ-шъутIупчыгъэр макIэп, — кы-луагъ ащ. — Ахэр республикэм щэлажъэх, изкономикэ хэхьо-

ныгъэхэр ышIынхэм ялахъ халъ-хъэ. Ащ фэдэу ахэр зыгъэ-хъазырыгъэхэр шъорышъ, шъо шъуилахышхуи тыхэхьоныгъэхэм зэрэхэлъыр гъэнэфагъэ. Ащ фэшI лъэшэу тышъуфэраз. Мы цIэ лъаплэхэр шъуишIэныгъэ-хэмкIэ, шъуилофшIагъэхэмкIэ, шъукIуачIэкIэ къэкълэжыгъэ шъыпкъ, тапэки ащ фэдэ гъэхъагъэхэмкIэ шъуилофшIэн лъыжыгъэкIотэнэу шъуфэтэлэ.

(ИкIэух я 2-рэ нэкIубгъом ит).

ЩытхъуцлэхэмкIэ къахагъэщыгъэх

(ИкIаух).

Нэужым АР-м и Лышхъэ иунашъокIэ Адыгеим итын анахъ лъапIэу, медалэу «Адыгеим и ЩытхъуцлэхэмкIэ» зыфилоэр къафагъэщыгъэу ар къэзыушы-хъатырэ тхылхэмрэ бгъэхалхъэхэмрэ аритыжыгъэх физик-математическэ шIэныгъэхэмкIэ кандидатэу, Адыгэ къэралыгъо университетым алгэбрэмрэ геометриемрэкIэ икафедрэ ипрофессорэу Андырхъое Хъазэрталэ, педагогикэ шIэныгъэхэмкIэ докторэу, педагогикэмкIэ ыкIи педагогикэ технологиехэмкIэ кафедрэм ипрофессорэу Бузэрэ Кимэ, биологие шIэныгъэхэмкIэ докторэу, научнэ IoфшIэнымкIэ проректорэу Ангелина Шахановам ыкIи педагогикэ шIэныгъэхэмкIэ докторэу, урысыбзэмкIэ ыкIи егъэджен методикэмкIэ кафедрэм ипрофессорэу Шхъэлпэц Минэ.

Мыекъуапэ иархитектурэ игъэлсын илахышхо зэрэхилхъэрэм фэшI «АР-м изаслуженнэ псэолъэшI» зыфилоэр цIэр къыфагъэщыгъэ Адыгэ къэралыгъо университетым иректорэу Хъунэгэ Рэщидэ. Ар къэзыушыхъатырэ тхылхэмрэ бгъэхалхъэхэмрэ къызыратыжым ыуж университетым иIoфшIэу щытхъуцлэ лъапIэхэмкIэ къыхагъэщыгъэхэм ацIэклэ «тхъашъуегъэпсэу» ащ къариуагъ. Республикэм ипашъу Тхъаклушынэ Аслъани, нэмыкIэу Адыгеим ихъэыныгъэ зIахъмымакIэу хэзылхъагъэу ыкIи хэзылхъэу, шIукIэ ыцIэ рязы-

гъэлогъэ цыф цIэрылуабэ къызэрэцIэклэгъэм зэрэрыгушхорэр къыхигъэщыгъ. Апшъэрэ еджапIэм июбилей зыщыхагъэунэфыкIышт мэфэкл Ioф-тхъабзэм АР-м и Лышхъэ ригъэблэгъагъ.

АР-м и Лышхъэ иунашъокIэ «АР-м наукэмкIэ изаслуженнэ IoфшIэшху» зыфилоэр щытхъуцлэр къызфагъэщыгъэхэм ащыщых филологие шIэныгъэхэмкIэ докторэу ПэрэныкIэо Къутасэ, искусствоведениемкIэ докторэу Алла Соколовар, тарихъ шIэныгъэхэмкIэ докторэу ХъокIо Заур, физик-математическэ шIэныгъэхэмкIэ докторэу Шыумэфэ Мыхъамэт. «АР-м иапшъэрэ еджапIэ изаслуженнэ IoфшIэшху» зыфилоэр щытхъуцлэр къафагъэщыгъэ ыкIи ар къэзыушыхъатырэ тхылхъэмрэ бгъэхалхъэхэмрэ аратыжыгъэх педагогикэ шIэныгъэхэмкIэ докторэу Джэндэрэ Бетти, философиемкIэ ыкIи социологиемкIэ кафедрэм идоцентэу Виктор Макеевым. «АР-м культурэмкIэ изаслуженнэ IoфшIэшху» зыфилоэр щытхъуцлэр афагъэщыгъэ музыкIалхъэ дисциплинэхэмкIэ кафедрэм идоцентхъу Бастэ Асиет, Пелагея Сергеевам, научнэ библиотекэм ипашъу Лъэустэн Фатимэ.

Тхъаклушынэ Аслъан пстэумэ ауж щытхъуцлэхэр зыфагъэщыгъэхэм джыри зэ къафэгъушIагъ, псауныгъэ пытэ яIэу гъэхъагъэхэмкIэ яIoфшIэн лъагъэклотэнэу къафэлъэуагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

Адыгеим имыза-къоу, Урысыем щызэлъашIэрэ общественнэ IoфшIэшху, шIэныгъэлэжъэу Бэдженэ Мурат ыныбжъ илъэс 85-рэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ научнэ конференцие гуманитар ушэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтым тыгъуасэ щыкIуагъ.

АР-м и Лышхъэ Бэдженэ Мурат фэгъушIагъ

Зимэфэкл хэзыгъэунэфыкIырым фэгъушIонхъу мыщ къекIолагъэх Адыгэ Республикэм и Лышхъэу Тхъаклушынэ Аслъан, республикэм иапэрэ Президентэу Джарымэ Аслъан, АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр, федеральнэ инспектор шхъалэу Лылуужу Адам, шIэныгъэлэжъхэр, юбиларым иIoфшIэгъухэр, икъоджэгъухэр, игупсэхэр, нэмыкIхэри. Ioфтхъабзэр къызэлэуихыгъ ыкIи зеришагъ ыпшъэклэ зигугъу къэтшIыгъэ институтым ипашъу Бырсыр Батырбий.

АР-м и Лышхъэ мэфэкл зэхыхэм пэублэ псалъэ къыщишIызэ, къызыхъугъэ мафэр хэзыгъэунэфыкIырэ М. Бэджанэм игуапэу фэгъушIагъ. Ащ ищыIэныгъэ гъогу щыщ пычыгъохэм клэклэу къатегушылагъ, еж игукъэкIыжхэмкIэ къызэрэугъоигъэхэм адэгъошагъ.

— Бэдженэ Мурат гъогуу къыкIугъэр хэткIи щысэтэхыпIэу щыт. Сыдрэ IoфшIапIэ зыIoти, сьд

фэдэ сэнэхъат зырэлэжъи, дипломатым къышегъэжъагъэу общественнэ IoфшIэным нэсэу, ипшъэрылхэр щытхъу хэлъэу ыгъэцэкIагъэх, непи ар лъегъэ-кIуатэ. Республикэм ихъухъэрэм, ищыIэклэ-псэукIэ зыфэдэм сьдигъуи агъэгумэкIы, амалэу илэмкIэ цыфхэм Iэпы-лэгъу зэрафэхъуштым пылэ. Къызыщыхъугъэ ичылэ гупсэу Пщыжхъаблэ зыщигъэгъушIэрэп, ащ хэхъоныгъэхэр ышIынхэм, социальнэ Ioфыгъохэр зэшIохыгъэнхэм ыналэ тет, ащкIэ икъоджэгъухэр къыфэ-разэх. Мурат, оц фэдэ цыф зэрэтиIэм тырэгъушхо, шхъэ-кIафэ пфэтэшIы, утэгъэлъапIэ. Псауныгъэ уилэу, пытэныгъэу къыпфашIырым къыщымыкIэу ущылэнэу пфэсэю, — къылуагъ Тхъаклушынэ Аслъан.

Джарымэ Аслъан гушIэр зештэм, илъэс пчъагъэ хъугъэу ышIэрэ, пытэныгъэ зыфишIырэ М.Бэджанэм имэфэклкIэ фэгъушIагъ, адыгэ интеллигент

шъыпкэу зэрэщытыр, ащ даклоу Адыгеим иапэрэ дипломатхэм зэрэщытыр къыхигъэщыгъ.

Юбиларым гушIэ дахэхэр пагъохыгъэх Лылуужу Адам, Владимир Нарожнэм, МэщбэшIэ Исхъакъ, Хъунэгэ Чэтибэ, муниципальнэ образованиеу «Шэуджэн районым» иадминистрацие ипашъу МэрэтыкIэо Аслъан, нэмыкIхэми. Къуаджэу Пщыжхъаблэ дэт гурыт еджапIэм Бэдженэ Мурат ыцIэ ыхъыныр зэхыхэм игъоу щалъэгъугъ, къызэрэугъоигъэхэми ащ дырагъэштагъ.

— СынасыпышIоу зысэлъытэжы, сьда пIомэ непэрэ Ioф-тхъабзэм цыфыбэ къекIолагъ, нэбгырэ пэпчэ сыфэраз. АР-м и Лышхъэу Тхъаклушынэ Аслъан, республикэм ипашъэхэм, сIoфшIэгъухэм, зэкIэми «тхъашъуегъэпсэу» ясIo сшIоигъу, — къылуагъ клэухым Бэдженэ Мурат.

ТХЪАРКЪОХЪО Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

МЭФЭКI КОНЦЕРТХЭР

Цыфыбэ яплъыгъ

Мыекъуапэ ипчэгъу шхъалэу В. Лениным ыцIэклэ щытым мэфэкл концертышхо чэпыогъум и 5-м щыкIуагъ. Адыгэ Республикэр илъэс 24-рэ зэрэхъугъэм зэхыхэр фэгъэхыгъагъ. Адыгеим изаслуженнэ артистэу Виктор Марковымрэ Урысыем ижурналистхэм я Союз хэтэу БеданэкIэо Замирэрэ зэрэщэгъэ концертным республикэм иартистхэр хэлэжъагъэх.

Адыгеим и Къэралыгъо оредыло-къэщыокIо ансамблэу «Ислъамыер», Камернэ музыкIалхъэ театрэу Хъанэхъу Адамэ ыцIэклэ щытым илIыкIохъу, Адыгеим инароднэ артистэу Михаил Арзумановэр, Адыгеим изаслуженнэ артисткэхъу Елена Лепиховар, Ирина Кириченкэр, Виктор Марковыр, Лъэпкъ театрэу Цэй Ибрахимэ ыцIэ зыхыырым иартистхэу УайкIо-къо Асыет, Евгения Арзумановар, филармонием иэстраднэ

купэу «Ошъутенэр», ансамблэхъу «Мыекъуапэ инэфылэхэр», «Казачатэр», «Зэрдахэр», «Радугэр», «Майкопчанкэр», Адыгэ Республикэм искусствэхэмкIэ иколледжэу У. Тхъабысымэм ыцIэклэ щытыр, оредыло цIэры-лоу Дзыбэ Мыхъамэт, нэмыкIхэри концертным хэлэжъагъэх. Адыгэ Республикэм, зэкIош-ныгъэм игъэпытэн афэгъэхыгъэ едзыгъохэр гъэшIэгъоныгъэх. «Мыекъуапэ инэфылэхэмрэ» «Казачатэмрэ» зэгъусэхъу адыгэ

ыкIи урыс къашъохэр къашыгъэх. «Ислъамыем» ыгъэжынычыгъэ лъэпкъ оредхэмкIэ, адыгэ къашъохэмкIэ мэфэкл концертыр аухыгъ. Пчыхъэзэхыхэм ирежиссер шхъалэу, Урысыем, Адыгеим искусствэхэмкIэ язаслуженнэ IoфшIэшхуу Сулейман Юныс тыфэраз. Концертым нэбгыришъэ пчъагъэ еплъыгъ.

Пчыхъэм сыхъатыр 10 мыхъупэу ошъогур шъо зэфэшхъафхэмкIэ къагъэнэфыгъ. Къэгъагъ Iэрамышхом фэдгъадэхъу машIотхъобзхэр ошъогум къыщышIэтыгъэх.

Опсэу, Адыгэ Республикэр! О уикъэралыгъо гъэпсыкIэ мэпытэ, дунаим цIэрыло уцэхъу.

Адыгеим и Премьер-министрэу КъумпIыл Мурат, Правительствэм, Парламентым якъулыкIушIэхэр концертным еплъыгъэх.

ЕМТИЛЪ Нурбий.

Сурэтыр концертным къыщытетхыгъ.

ПШЪЭШЪЭ ДАХЭМ ИКЪЫХЭХЫН

Нэр плэпахы

Адыгэ Республикэм культурэмкIэ и Министерствэрэ Адыгеим лъэпкъ культурэмкIэ и Гупчэрэ клэщакIо фэхъухи «Адыгэ пшъашъ» зыфилоэр шъолъыр фестиваль-зэнэкъокъу республикэм щызэхашагъ.

Барцо Нэфсэт, Джарымэ Дианэ, Бэч Бэл.

КIэух зэлукIэгъоу филармонием щыкIуагъэм нэр плэпахэу, гур зыфащэу пшъэшIи 10 щызэнэкъокъугъ. Апэрэ чIыплэхэм якъыхэхын жюрием къехыльэкIыгъ. Зэфэхысыжхэр зашIым, Еджэркъуае щалпугъэ Джарымэ Дианэ апэрэ чIыплэр фагъэщыгъагъ. Бжыхъэкъоужым щыщ пшъашъэу Барцо Нэфсэт ятлонэрэ чIыплэр ыхыгъ. ТэхъутэмыкIо

районым икъоджэ цыкIоу Нэтыхъуае кыкIыгъэ Бэч Бэлэ ящэнэрэ чIыплэр къыдихыгъ.

Зэнэкъокъум хэлэжъэгъэ пшъашъэхэм шIухъафтынхэр афашIыгъэх.

Фестиваль-зэнэкъокъум ехы-лэгъэ тхыгъэхэр, цыфхэм яеплъыкIэхэр «Адыгэ макъэм» къыхиутыштых.

САХЫДЭКЪО Нурбий.

 РЕСПУБЛИКЭ ШІЭНЫГЪЭ КОНФЕРЕНЦИЕР

Адыгэ бзэш|эныгъэм
и|офыгъо шъхьа|эхэр

Юныгѡм и 30-м гуманитар ушэтынхэмклэ Адыгэ республикэ институтэу Т. Кірашэм ыцлэ зыхырэм шылаг шлэныгэ конференциеу зэлашлэрэ грузин лингвист-кавказоведэу, филологии шлэныгэхэмклэ докторэу, профессорэу Г. В. Рогача кызылхуыгэр ильхси 110-рэ зэрэхуыгэм фэгъэхыгэр. Ащ мы институтым, АКЪУ-м яшлэныгэлэжхэр, сурэтыш цлэрылоу Къат Теуцожь, Мыекъуапэ, республикэм ирайон зэфэшъхæфхэм кыарыкыгэ клэдзегаджэхэр хэлэжыгэх.

Мэфэкл зэлүклэр институтым
идиректорэу, филологие шлэны-
гэхэмклэ докторэу, профес-
сорэу **Бырсыр Батырбый** шлү-

фэс псалъэкӀлэ кызызуыхыг. Конференцием хэлажьэхэрэм къафэгушуаг ыкӀи кышыгу-щылӀаг АКӀУ-м адыгэ фило-логиерэ культурэмрӀклэ ифа-культет идеканэу **ХьамырзэкӀо Нуриет**. ИпӀэщ факультетым ипрограммэ курсхэу «Введе-ние в кавказоведение», «Ис-тория адыгейского языка», «ДжырӀ адыгабзэр» зыфило-хэрэм язэгъэшлэн кыызэрэди-льпытэрэм анаӀ тыраригӀэдзаг. КавказыбзӀэхэм ыкӀи адыгаб-зэм атегушылӀэх зыхьукӀлэ, сы-дигьокӀи иберийскӀ-кавказ бзӀ унагор хязыгъэхыгъэу, гъ-сӀгъэшхоу Арнольд Чикобавэ, адыгабзӀэм иуштӀэкӀлошхоу, та-рихь-зӀгъӀэшлэн шыкӀлэр анӀ-

рэу адыгабзэхэм языхылагыг
Г. В. Рогавэ ялофшагыэхэм,
анахэу адыгэ шэны-
гээлэжэ цэрылоу КIэ-
рэшэ Зэйнабрэ Георг-
гий Рогавэрэ 1966-рэ
ильсэсым атыгыгэ «Ады-
габзэм играмматикэ»
зызэрэфагазэрэр, ады-
гэ бзэшлэныгэмкIэ ац
пелэн цымылэу зэрэ-
лофшлэгэ иныр клигэ-
тхыыг.

Непэ адыгабзэм ило-
фыгъохэр къэзыгъэ-
псынклэхэрэми, къэзы-
гъэхьылъэхэрэми клэклу
ягугъу къышлыгъ. Ау
урылэжьэнэу, наукэр
рыпшынэу адыгабзэм

кыучлэ зэрилэр кылуагы. «Бээр — псэ» ало, арышъ, ащ лъэшэу тыфэсакъын, тыхъумэн ыки тыдэлэжъэн, хэдгъэхъон фаеу ылъытагы.

Шлэныгъэ конференцием
гушылэ шхьалэу «Г. В. Рогова
— выдающийся исследователь
адыгейского языка» зыфилорэр
Бырсыр Батырбый кыыишлыгъ.

Институтым бэсшэныгэмклэ иотдел ипашэу, шэныгэлэжыу Гыцц Нухы Г. В. Рогавэ илэ-си 110-рэ зэрэхыурэм ыккышэныгэ ылошагыэхэм ыгы-клотыгыу кыатегушыларг. Джащ фэдэу, филологие шэныгэ-хэмклэ докторэу, профессорэу Нэмытлэкэо Розэ шэныгэлэ-жышхом епхыгэ гуэкэыкы-хэмклэ, Грузиём зэрэджа-гым, наукэм хэцагыэ зэрэхы-гым, грузин культурэшхоу узыумэхыерэп пшыгыупшэнэу зэрэщымытыр, илэс 50-м ехым адыгабзэм ылофышхо дэзышлагыу, ар зылэжыгыэ Г.В. Рогавэ ригээджагыэхэм ар сыдыгыуи ягыпшысэ зэрэ-хэтыр, адыгэ льяапшымыклэ шушлагыу илэм пае лышэу зэрэфэрэзэхэр кыылагы.

Грузием шеджагъэхэу, шэ-
ныгъэ куухэр ащ шызыгъоты-
гъэхэу, филологие шэныгъэхэм-
кIэ докторэу, профессорэу Аб-
редж Ачердан, филологие шэ-
ныгъэхэмкIэ кандидатэу Тута-
рыш Марыет, тарихъ шэныгъэ-
хэмкIэ кандидатэу Унэрэкъо
Мирэ, филологие шэныгъэхэмкIэ
докторэу Цуекъо Нэфсэт ыкIи
Адыгеим КIэрэщэ Зэйнаб шы-
ргъеджагъэхэм ащыщхэм кы-
лотыкIын гъэшIэгъонхэр адыгаб-
зэм ыкIи ащ епхыгъэ Iофы-
гъохэмкIэ къашIыгъ. Конферен-
цием адыгабзэмкIэ езыгъа-
джэхэрэм ащыщхэри хэлэжы-
гъэх. Республикэ шэныгъэ кон-
ференциеу шэныгъэлэжышхоу,
кIэлэегъеджашхоу Г.В. Рогавэ
ыцIэкIэ зэхашагъэр шIуагъэ
хэлъэу кIуагъэ, бэ гупшысэу
кыгъэуушыгъэр, кыралотыкыгъэ
пстэумкIи зэфэхысыжъ уна-
шхохэр ашыгъэх, адыгабзэм
ишэныгъэ кIуачIэ пытэным а
зэкIэ фэшъушIэшт.

МАМЫРЫКЪО
Нуриет.

Сурэтхэр 1эшынэ Аслъан
тырихыгъэх.

Теуцожь районым ичлыгулэжыхэм мы аужырэ илэсхэм апэ рагэхьузэ, гэхьэгэшлүхэр ашыхэзэ кырэклөх. Ащ ишыхьат мыгьэрэ хыныгьошхом клэухэу фашыгьэхэр. Фышхьэ лэжыгьэ гектар 8984-у ялагьэр игьом, анахь охтэшлүхэм луахыжыгьэ, лофшлэнхэр зэклэлъыклоу зэшлуахыгьэх.

гъэллэ Мэджыдэ зы|удгъэк|агъ.

— Непэ тигубгьохэм ащы-
жът, — ягухэльхэм тащигэ-
гьозэнэу кырегъажэ тигу-
щылэгъу. — Тыгэгъэзэ гек-
тар 6690-у тилэм щыщэу гек-
тар 5200-рэ кьаложыгъах. Мафэ

лыхъ тшыштэп. Натрыф тонн мин 26-м кыыщымыкIэу тыхамбархэм кыадгъэолэжыын тшIошы.

Корр.: Гээр зэрэггушхуа-гэм емылбытыггэу, loфшлэггэ дэггух зиггугу кээпшыхээр. Адг гьомылапхэм пае лэжыггэ зэфшэхьафхэр зызэхзб-ггэхьожьхэклэ, Теуцожь рай-онымклэ тонн мин тхьапша кээшгухьыжынзур кыкыирэр? Тэ пчягагзу тлэклэхьэмклэ районыр Пнэжыкыуае кы-захьыжыггэм кышыублаггэу гьомылапхэкклэ аггэфедэрэ лэжыггэхэр зэхэггэхьуаггэу анахьбэу кхьахьыггьаггэр тонн 45341-рэ. Адг джыры?

Хь. М.: Мыгъ ащ шоклышт. Бжыхъ лэжыгыгъу (коцымрэ хьэмрэ) къэтхыжыгыгъахэр тонн мин 40,5-рэ. Ащ натрыф тонн мин 26-у зигугу къэсшыгъэр (а пчъагъэми тэккы къехъун ылэкышт) зыхэбгъэхъожьккэ, къытэккыжыгъэр тонн мин 66-м шоклы. Ащ фэдиз лэжыгъэ тйайон къахыжыгыгъэп. Ащ хэтэп тыгъэгъзэ тонн мин 11-у зигугу къэсшыгъэри, рапс тонн 438-у къахыжыгыгъэри. Арышъ, илъэсэу тызхэ-тым клэух дэгъухэр фэтшы-штых.

Ау ар тэрклэ гьунапкъэп.
Непэ техникэу кьытлэклахьэ-
рэмклэ, чылэпхэ дэгьоу шы-
лэхэмклэ, цлыф кьуачлэу тилэм-
клэ тичлыгухэм лэжыгыгэшхо
кьядгэтын, тапэ едгьэхун
зэрэтлэкьыштыр кэнэфагь.
Джары мыгьэ бжыхьасэхэр

гектар 9070-мэ ащытшэнэу зыклитхуухагээр. Ар жьоклүплэу тилэм ипроцент 43-рэ мэхьу. Тапэклэ процент 50-м нэдгээ-сыхт. Непэ ехьүплэу бжыхьа-сэхэр зыщытшлэштхэ чыгум цыщэу гектар 2322-рэ жьогбахэ, гьэушъэбыгьахэ. Тыгъэгьазэр, натрыфыр зытырахьжыгыгэ гек-тар 2500-р бжыхьасэхэр ащап-хыным фэгъэхьазырыгьах. Еутэкло агрегатхэри гугбюм ихъэгьахэх. Рапс гектар 700, апэрэ коц гектар 300-ри халь-хъэгьах. Гьэтхасэхэр лузыхи-жыыхэрэ комбайнэхэм ауж тракторхэр итхэу еутэкло аг-регатхэм лоф зрэхэшлэштым хыпкьхэр фэгъэхьазырых. Ти-механизаторхэм пшъэрыль шъхьалэу зыфагъэуцужьырэр бжыхьасэхэм яхэлъхьан анахэ охъэтшлүхэм, чъэпюгьум и 20-м ехьүплэу, аухынэу ары.

Иклэухым ягугьу кьэтшын
лофшлэнхэр анэхь дэгьоу зы-
щызэхэцэггэхэ хьызмэтшлэ-
плэхэми. Ахэр Пэнэжыкьуае
дэт фирмэу Юрий Петрище-
выр, Дждэжхьаблэ шьцэхэ-
цэггэ хьызмэтшлэлэу Кушъу
Рэмэзанэ, кьутырэу Петровым
щылэ «Шансэу» Уджыхуэ Юрэ
зипацэхэр арых. Фермерхэмклэ
щысэтхьыплэу лоф зылэхэрэр
Гьобэкьуаеклэ Шьхьэлэхьо Мэ-
дин, Уджыхуэхуэ Борис, Ке-
мал, Дждэжхьаблэклэ Шьы-
нэхьо Юр, Джармэкьо Аслъан,
Аскьэлаеклэ Хьаджэлдый Ас-
кэр, нэмьиклэхэри.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Районным игубгьохэм ащыжъот

Арзуштэу механизаторхэр зэрэлэжыагэхэм ишуагэклэ, бжыхэ лэжыгэхэм гектар тельтэу кьарагэтыгэр центнер 45,5-рэ. Хьэ гектар 1035-у ялагэм изы гектар центнер 48,6-рэ, коц гектар 7949-у кьаложыгэм гектар тельтэу центнер 45,1-рэ кьарахыжыг. Ба, макла а пчыагэхэр? Ыпэрэ ильэсым елытыгэмэ, хьэу гектар пэпч кьарахыжыгэр центнери 8,9-клэ, коцыр центнери 9,1-клэ зэрэнахыбыр кьызыдэплытэклэ, апэ рагэхуэ-зэ зэрэлажэхэрэр кьыбгурэлэ. Зэпстэумкли бжыхэ лэжыгэ тонн мин 40,5-рэ яхамбархэм аратэкьожыг. Ари ыпэрэ ильэсым лошлагэу ялагэм тонн мин 11,6-клэ нахыб.

Ахэм афэдэ гъэхьэгэшлүхэв
районым илэхэм ифэшъошэ уасэ
Адыгэ Республикэм и Лпышхьэ
къафишлыгъ. Районыр зыхэхьэ-
рэ ятлонэрэ зонэм апэрэ чы-
плэр зэрэщиубытыгъэм фэшл

Мыекъуапэ щырекълкыгъэ зэ-
лүклэхоу лэжыгъэм и Мафэ
фэгъэхыгъагъэм Тхьаклущыне
Аслъан районым ипашэу Хъач-
мамыкьо Азэмат къышыфэ-
гушозз, Плышьхъэм и Дипломрэ
ахъэ шлухъафтынгэу сомэ
минишээрэ кырытыгъэх.

Зигугу кэятшлыгэхэр лофшэгээшхох, уарыгушхонэуи шьт. Ау ахэр гунапкэхэп. Адэ ахэм ахэгэхьогьэным, ятлонэрэ хыныгыори ифэшуашэм тетэу регьэклогьыгьэным фэш непэ районым имеханизаторхэм сьдэуштэу ялофшлэнхэр зэхашчэ-хэра? Тонн мин тхьапша натрыфэу, тыгьэгьазэу кьахьы-жыынэу зэрэгугьэхэрэр? Кьи-хьацт илхэсым игьэбэжэу льяэпсэлху фэшлыгьэнымклэ сьд фэдэ лофшлагьэха непэ (лоньгьом и 27-м) ехьулэу ялэ-хэр? А упчлэхэм яджэуап-хэр зэдгьашлэхэ тшлоигьоу районым мэкьу-мэчынымклэ игьэ-лорьшлэлэ ипашэу Хьэдэ-

кѣс тикомбайнѣхѣм гектар 250 — 300-м нѣсѣу йахыжыѣ. Арышъ, мы тхыгѣр гѣзетым кѣимыхѣззѣ, тыгѣгѣазѣм иуѣю-иѣынѣ тѣухынклѣ мѣхѣу. Шышъ-хѣлѣу мазѣм огушхоу, фѣбѣ-шхоу зѣрѣщытыгѣм ыпкѣ кѣи-клѣу, тыгѣгѣазѣми, натрыф-ми лѣжыгѣу кѣатынѣу тызѣ-ращыгугыщытыгѣм кѣыщыклѣгѣ. Ауми, нѣпѣ лутхыжыгѣз тыгѣ-гѣазѣм гурытымклѣ гектар тѣ-лѣытѣу центнер 18 фѣдиз кѣит-хыгѣ. Тонн 8800-рѣ хѣамѣхѣм кѣатѣхѣгѣах. Тѣугѣзѣ а пѣа-гѣр тонн мин 11-м кѣехѣунѣу.

Натрыф гектар 6462-у тилэм альэкл кьамыгъанэу тимеханизаторхэр дэлэжыагъэх. Ау ащи фэбэшом иягъэ екыгъ. Непэ ехьуллэу лутхыжыгаахэр натрыф гектар 1200-рэ. Гурытымклэ гектарым кьиклырэр центнер 43,6-рэ. Тызэрэгугъэщтыгъэр центнер 55 — 60. Джи мы мафэхэм тыгъэгъазэм илухыжын аухыш, комбайнэхэр натрыфым икьэлэжын фежьэх. Арыш, лэжыгъэ батырхэм иугбоижыны клыхэз-

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ И КУБОК

«МПК-Ошъутен» Мыекьюапэ — «Пэнэжыкьюай» Теуцожь район — 5:1.

Республикэ стадионэу «Юностым» чэпыогум и 5-м шызде-шагъэх.

Зезышагъэхэр: С. Новиков, Э. Белянкин, К. Поминов — Мыекьюапэ.

Мэфэклыр яешлакклэ къагъэдэхагъ

Адыгэ Республикэм футболымкӀэ и Кубок кыдэхыгъэным фэгъэхьыгъэ клэух ешлэгъум иапэрэ такык 45-р гъэшлэгонэу кӀуагъэ. ПчӀагъэр 2:1-у зэрэщытым изакъоми, «Пэнэжыкьюае» гугъэр чинэщыгъэп.

— Ящэнэрэ лэгуаор тикъэлапчъэ кызыдадзэм, «Пэнэжыкьюае» иешлэн къелыхыгъ, — зэлу-

клэгур амыухызэ кытилагъ Теуцожь районым икомандэ ипачъу Хьабэхъу Адамэ. — «МПК-Ошъутенэр» теклоныгъэм нахь фэхъазыр.

Ешлэгур аухынклэ такык заулэ къэнагъэу «Пэнэжыкьюае» ифутболистхэр «МПК-Ошъутенэм» икъэлапчъэ благъэу екӀухэу, лэгуаор хъагъэм радзэным

фэшл чыплэшл ифэхэу уахтэ кыыхэкыгъ. «МПК-Ошъутенэм» щешлэхэрэ А. Мэзлэукомрэ А. Хьатитымрэ къэлапчъэм лэгуаор заулэрэ дахэу дадзагъ. Зэлу-клэгур зышаухышт уахтэм ахэр икӀэрыклэу апӀклэ илгыщтыгъэх. Тхьаегъэпсэх, футбол гъэшлэгон тырагъэпллыгъ.

Адыгеим физкультурэмкӀэ ыкӀи спортымкӀэ и Комитет итхьаматэу ХьасанэкӀо Мурат, ащ игуадзэу Андрей Бородин, республикэм футболымкӀэ ифедерация ипачъу Николай Походенкэр финалым щешлагъэхэм афегушуагъэх, медальхэр, щытху тхылхэр, шуухафтынхэр аратыжыгъэх.

— Илгъэс къэс зэнэкӀокуыр зэхэтэщэ, — кылуагъ ХьасанэкӀо Муратэ. — Спорт псэуалъэу тилэхэм япчӀагъэ хэхъо, ныбжыкӀэхэм япсауныгъэ агъэпытэ. Къоджэ спортым зыкыегъэлэтыгъэныр типшъэрылшъ хъа-лэхэм ащыщ.

— МыекӀопэ пивэшл заводым ыцӀэкӀэ зэнэкӀокуым тыхэлэжъагъ. Пащэхэм, зэхэщакӀохэм тафэраз, — кытилуагъ «МПК-Ошъутенэм» икапитанэу А. Мэзлэуком. — Тхьаегъэпсэх фут-

болыр зикӀасэхэу лэгу кытфытеоштыгъэхэр. Футболыр спорт лъэпкъ кӀодыеп, ащ ныбджэгубэ кыуеты, цыфхэм нэлуасэ уафешы, шэн-хабзэхэм уафегъасэ.

«МПК-Ошъутенэм» щешлагъэхэр

КъэлэпчӀэутхэр: **ТхьаркӀохо Рустам, Быжъ Алим, ешлакӀохэр: Бэрэчэт Мэдин, Вячеслав Охрименкэр, Тыу Замир, Мэзлэуко Рустам, Лышэ Адам, Хьатихъожь Альберт, Щыко РуслӀан, ТхьаркӀохо Казбек, Мэзлэуко Арсен, ОшхӀонэ Тимур, Петр Осиповыр, Хьатитэ Алий. Тренерыр Дэгужые Мурат.**

Адыгэ Республикэм и Кубок икыдэхын фэбэнагъэхэм тафегушлӀо, гъэхъагъэу шыӀэныгъэм щашырым хагъэхӀонэу тафӀыла. Лъэшэу тиголагъ футболистхэм ялахылхэр, яклэлэцыкӀухэр ешлэгъум зэрэпллыгъэхэр, зэхэтхэу нэпӀепл сурӀтхэр атырахызэ зэрэзфегушуагъэхэр.

СурӀтхэм арытхэр: **Адыгэ Республикэм и Кубок кыдэ-зыхыгъэ командэу «МПК-Ошъутенэр»; зэнэкӀокуыр макӀо.**

ФУТБОЛ. УРЫСЫЕМ ИЗЭНЭКӀОКӀУ

«Биологым» ӀукӀэщт

Купэу «Къыблэм» хэт футбол командэхэм я 12-р зӀукӀэгъухэр ялагъэх. МыекӀопэ «ЗэкӀошныгъэр» къалэу Пятигорскэ щешлагъ, чыплӀэ командэу «МэщыкӀом» енэкӀокугъ.

КӀэуххэр

«Биолог» — «Ангушт» — 2:2, «Краснодар-2» — МИТОС — 4:1, «Афыпс» — «Спартак» — 1:0, «Терек-2» — «Черноморец» — 1:1, «МэщыкӀу» — «ЗэкӀошныгъ» — 2:0, «Алания» — СКА — 0:3, «Астрахань» — «Динамо» — 0:0.

«Спартак» Налчык, «Афыпс» Афыпский, «Краснодар-2» Краснодар апэ итхэм ащыщы. «ЗэкӀошныгъэм» аужырэ чыплӀэхэр кыбгынагъэгон.

ЧӀэпыогум и 8-м «ЗэкӀошныгъэр» «Биологым» Мыекьюапэ шыӀукӀэщт, ешлэгур сыхъатыр 15-м Адыгэ Республикэм истадион шхъалэ щаублэщт. Тифутболистхэм теклоныгъэр кызыдахкӀэ, зэнэкӀокуым чыплӀэу щалыгъым зэхъоклыныгъэ фэхушт.

АТЛЕТИКЭ ОНТЭГЪУР

Ягъэхъагъэ республикэм фагъэхьы

Тиреспубликэ илгъэс 24-р зэрэжыгъэм фэгъэхьыгъэ зэнэкӀоку атлетикэ онтэгъумкӀэ Мыекьюапэ шыкӀуагъ. 1997-рз илгъэсым ыкӀи ащ ыуж къэхъугъэ клӀалэхэр зӀукӀэгъухэм ахэлэжъагъэх.

Яонтэгъугъэхэм ялытыгъэу апэрэ чыплӀэхэр кыдэзыхыгъэхэр къахэтэгъэщы. Гыщ Зураб, кг 56-рз, Цышэ Мурат, кг 62-рз, Бэгъушъэ РуслӀан, кг 69-рз, Шончыбэшлэ РуслӀан, кг 77-рз, ДышъэкӀ Налбий, кг 85-рз, Алексей Шарковыр, кг 94-рз, Шъэожь Алий, кг 105-рз, Илья Бурмистровыр, кг 105-м еху, Адыгеим ичемпион хуыгъэх. Батырхэр Хьатыгужыкьюае, Джамбэчые, Мыекьюапэ, нэмыкӀхэм ащӀэсэху. Тренер-клӀэегъаджэхэу Хьуажэ Мэджыдэ, Сихъу КъэплӀан, Чэмбэхъу Анзор, Алексей Красновыр япачэхэу загъасэ.

Адыгэ Республикэм атлетикэ онтэгъумкӀэ икӀэлэцыкӀу-ныбжыкӀэ спорт еджапӀэ ипачъу Сихъу Рэмзэан кызэрэтилиагъэу, къуаджэхэм къащыхуыгъэ клӀалэхэр спортышхом нахышлӀоу пылгынхэм фэшл Мыекьюапэ иеджапӀэхэм ачӀэхъагъэхэу яшӀэныгъэхэм ахагъахъо. З. Гышым, Р. Бэгъушъэм, Р. Шончыбашлэм,

ЗэнэкӀокуыр
Мыекьюапэ
щӀэкӀо.

Н. ДышъэкӀым, нэмыкӀхэм якӀулайныгъэ зыкырагъэлэты.

ЧӀэпыогум и 5-м Мыекьюапэ шыкӀогъэ зэнэкӀокуым Бэгъушъэ РуслӀан апэрэ чыплӀэр кыщыдихи, Урысыем спортымкӀэ имастер хуынымкӀэ кандидат шапхӀэр ригъэкъугъ. Алексей Шарковым апэрэ разрядыр илэ хуыгъэ.

Урысыем иныбжыкӀэхэм атлетикэ онтэгъумкӀэ яклӀэх зэнэкӀоку шӀэлогъу ма-зэм и 8-м Екатеринбург шыкӀошт. ЗӀукӀэгъухэм ахэлэжъэщтхэм якыыхэхынклэ Мыекьюапэ шызэхашӀэгъэ зэнэкӀокуыр спортсменхэм ушӀэтынышлӀо афэхуыгъ. Тренер-клӀэегъаджэу Чэмбэхъу Анзор зэрилытэрэмкӀэ, клӀэлэеджакӀохэм ялӀпӀэсэныгъэ хагъахъо, ясэнаушыгъэ нахь дэгъоу кызылузыыхэрэр ныбжыкӀэхэм шысэ афэхуыгъ.

**НӀкӀубгъор зыгъэхъазырыгъэр
ЕМТЫЛЬ Нурбий.**

Зэхъышагъэр ыкӀи кыдэзы- гъэкӀырэр:

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ИофхэмкӀэ, ІзкӀыб кӀэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкӀэгъухэм адырлӀэ зӀпхыныгъэхэмкӀэ ыкӀи кӀэбар жъугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет Адресыр: ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зидэшылӀэр:

385000,
къ. Мыекьюапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнӀэр:
52-16-79,
редактор шхъалӀэм
иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,

редактор гуадзэр-
пшӀэдэкӀыжъ зы-
хырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъаты- гъэр:

Урысые Федерацием хэутын ИофхэмкӀэ, телерадиокъэтынхэмкӀэ ыкӀи зӀтлы-ІзсыкӀэ амалхэмкӀэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыплӀэ гъӀорышлӀанл, зэраушыхъа-тыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыекьюапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкӀэмкӀи

пчӀагъэр

3250

Индексхэр

52161

52162

Зак. 916

Хэутыным
узшыкӀӀтхӀнэу щыт
уахьтэр
Сыхъатыр 18.00
ЗышыкӀӀтхӀгъэхэ
уахьтэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор

шхъалӀэр

ДӀрбэ Тимур

Редактор шхъалӀэм
иапэрэ гуадзэр

МэшлӀэкӀо

Саид

ПшӀэдэкӀыжъ

зыхырэ

секретары

ЖакӀэмыкӀо

АминӀт